

Norges gamle Heder maa reddes

Taler

Niels Stockfleth Schulz

Dato

25 oktober 1814

Sted

Stortinget

Omstendigheter

"Tale forinden Overveielserne om Forandringer i Grundloven fandt Sted i Anledning Norges og Sverigs Forening."

- 1 Jeg behøver ikke at sige denne ærede og oplyste Forsamling, at det ikke er den
blotte Beslutning, vi fattede, da vi erkjendte det for at være gavnligt og
nødvendigt, at Norge forenede sig med Sverig under een Konge, der skal kunne
erhverve den 20de October 18 14 en hæderfuld Udødelighed i Nordens
5 Aarbøger; men at det er de Forhandlinger, hvorved vi nu skulle gjøre den
nødvendig befundne Forening gavnlig - at det er disse, der ville gjøre hiin Dag
vigtig og mærkverdig for de Slægter, der engang skulle vandre over vore Grave,
og friste Livets Løb efter vore Dage, naar maaskee i den fjerne Fremtid intet
Minde er mere tilbage af vor Vandring, uden det, at vi engang havde Norges
10 Skjæbne i vore Hænder, og at ufødte Slægters Vee og Vel afgang af vor Tale og
vore Handlinger. - Enhver i denne Forsamling af Norges Mænd har sikkerligen
deelt Følelser med mig, i Henseende til de Forhandlinger, vi nu skride til; og ikke
er det min Hensigt, at ville her ubeskedentligen fremstaae med Formaningens
Ord eller Underviisningens Tale; dertil føler jeg hverken Kald eller Ævne. Men,
15 Normænd! Brødre! Ingen blandt Eder vil undres over, om Betragtninger over
denne Tidspuncts Vigtighed og Indflydelse paa Norges Fremtid kunde vække
saa mangehaande Tanker og Følelser, at det blev en Trang at søge den Lettelse
for Hjertet, som det sædvanligen finder i oprigtig Meddelelse; og derfor har jeg
vovet at begjære Ordet, medens saa mange Værdigere tie. Nationens hele
20 Opmærksomhed er henvendt paa denne Forsamlings Beslutninger, paa hvert
enkelt Medlems Ytringer; thi dens Fordringer gjælde os Alle. Gemytternes
Gjæring er stor: det nys Forgængnes Uforklarligheder, det Nærværendes
Uvisheder, og det Tilkommendes Formodninger bestorme Hjerterne. Vi have
allerede ført Folket det første Skridt paa en endnu uanlagt Vei, og vi selv skulle
25 nu bane denne Vei. I denne Stund var det mig en Trang at sige: Norges gamle
Heder maa reddes, dets Fremtids Held betrygges; thi det er Folkets Stemme, det

er dets hellige Fordringer paa os. Men hvordan skal dette skee? Saa spørges sikkerligen allerede trindtomkring blandt Norges Fjelde.

30

- Hvordan skal det skee, efter hvad der har tildraget sig? Saa spørger maaskee i denne Stund mangan graahærdet Normand, der blev gammel, uden at have seet sit Fødelands Hæder fordunklet, idet han vender sit Blik mod Himlen og sukker, som om han vilde sige: hvi maatte jeg ikke døe, før disse Dage kom! -

35

Hvordan kan dette nu skee? udbryder den fyrige Yngling, hvis Kind saa ofte blussede af ædel Varme, naar han læste Historiens optegnede Bedrifter, og følte, fra hvilken Æt han nedstammede; naar han standsede ved de gamle Slægters Mindesmærker, og ihukom de Mænd, der vandrede mandeligen imellem vore Fjelde, og gjorde deres Navne høitagede paa Jorden: han føler kun sin arvede

40

Kraft og sit luende Mod - han seer det fast ubrugte Sværd at stikkes i Balgen - og spørger bitterligen: Hvo frelser nu Norges Ære? - Hvordan skal det skee? synes mig at høre den følende Moder spørge, idet hun favner sin spæde Søn og tænker: skal han da ikke nogensinde som Mand kunne glæde sig ved og være stolt af sit arvede Navn som Normand? skal han maaskee engang, naar hans

45

Vandring falder igjennem fremmed Land, søge en Betryggelse mod Spot og Haan i at skjule sit Fødelands Navn, istedetfor hans Forfædre fandt i dette Navn et Anbefalingsbrev, der gjaldt trindtomkring i Europas Riger, og gav en sikker Adgang til Agtelse, Tillid og Venskab! - Begivenhedernes uventede Gang har rørt Hjerterne; Nationalstoltheden blusser heftigen i det urolige Bryst: Ingen,

50

der kjender Normandens Character, sige derfor, at disse Forestillinger kun ere Phantasiens Spil, eller søgte Billeder, hvis Originaler ikke høre hjemme i vor Tidsalder! Vel erkjender ogsaa jeg, at vi leve i en i mange Henseender fordærvet Tidsalder, og skulde den Dag oprinde, da man virkelig kunde spørge: hvi faldt gamle Norge? da vilde jeg svare: Tidens Aand fældede det; men ikke vilde jeg

55

dog nu raade Sverigs Konge eller denne Forsamling, at gjøre noget Skridt, der kunde saare Norges Nationalære, eller vække i Normandens Barm nogen Anelse om Trældom; thi at Fedrenes Aand end hviler over Mange, og just i disse Dage hæver mangt et Bryst, den Troe kan dog ikke Enkeltes Vanart, enkelte skammelige Misbrug og deraf følgende fjorten Dages Uselhed ikke udslutte.

60

Hvor fordervet end Tidsalderens Aand maatte synes at være, saa er dog Normandens stolte Nationalfølelse ikke udslukket. Æren gaaer for Alt. Og efter denne Grundsætning vil vore Forhandlingers Udfald især bedømmes. Det er denne Forsamling bekjendt, hvad Landets forskjellige Districter have været villige til at gjøre, for at frelse Norges Ære, og videre Vidnesbyrd maatte vel

65

synes overflødig, for at bevise den Aand, der besjæler Folket, og gjøre det

troligt, at man vilde foretrække den uligeste Kamp for Skjændsel. - Nationens Stemme lyder da til os: Norges Ære maa reddes, dets Held for Fremtiden derved betrygges. Og medens Tusinde med os grunde paa, hvorledes dette kan skee, 70 efter hvad der har tildraget sig, da være Spørgsmaalet ikke os ligegyldigt, men staae os levende forøie ved enhver af vore Forhandlinger! - Jeg kan kun tænke mig to Midler at anvende i denne Henseende. Det ene har denne Forsamling allerede givet at forstaae, at den vil have anvendt, nemlig at foranstalte en streng Undersogelse, og derved bevirke en tro og nøiagtig Fremstilling af 75 Begivenhedernes Gang og sammes Aarsager i dette, Norges mærkelige Aar. Det være derfor indtil videre nok, her at have nævnet det. - Det andet Middel - og som især vedkommer de Forhandlinger, der nu skulle være Gjenstanden for vore Sammenkomster - er, at Nationens Mænd, som have valgt Foreningen, nu ogsaa selv med Frihed og Værdighed bestemme Foreningens Vilkaar. Norges Folk, der 80 svor den hellige Eed høit og lydeligen for det hele Europa, skal ikke - med næsten sin hele Styrke tilbage og, saa at sige, urørt - kunne ansee sin Ære for reddet, dersom Vilkaar og Betingelser foreskrives det, og saaledes ligne Seierherrens Bud mere end Frihed og Selvstændighed, og dersom det kun skal have Ædelmodighed at stole paa i Henseende til sin Fremtid.

85 Vi, som udkaaredes til at bestemme Norges Skjæbne, da dets tappre Hære vare fulde af Harmen, og da dets Konge drog sig sørgende tilbage, vi have gjort det store Skridt til en Udsoning mellem tvende Folk, som Naturen syntes at ville forene; vi have hævet os over Fordommenes Magt; vi have forglemt det gamle 90 Nationalhad; vi have draget Forsonlighedens venlige Slør selv over Udhungringens Rædsler, over Spottens Ord og fiendtlig Grusomhed; vi have dæmpet vor Harmen, vor Stolthed, vor grundede Mistro, og sagt: Norge bør forenes med Sverig under een Konge. Dette Skridt er i sig selv ingen Vanære, saasandt det ikke er Vanære at tilgive og lade sig forsone. Men, vilde vi af Frygt 95 eller Høflighed lade os foreskrive Betingelser, sikkerligen da skulde vi have hver ægte Normand imod os, fordi det var vor Ære imod. Skal Norges Ære reddes og Foreningen vorde hæderlig, da maae vi have Frihed til selv at bestemme vore Vilkaar. Er denne Frihed os betagen, da skal Samtid og Eftertid med Grund kunne sige: Efter den høitideligste Eed og de helligste Løfter lod Norge sig 100 undertvinge, skjønt de fleste af dets Sønner endda ikke havde viist sig i Kampen. O, saa vanærende nævnes dog aldrig i Verdens Aarbøger den Tidsalder, da vi vandrede paa Norges Jordbund over de uforglemmelige Heltes Grave! Vi ville frelse vor Ære, og Sverigs Carl, om han er vor Tillid værdig, skal glæde sig ved at faae Mænd at regjere over, og ikke Trælle.

Den Pagtens Haand, som ærlig Normand rækker, er trofast, og det Baand, den knytter, maa beregnes paa at vorde varigt. Derfor maa vor Grundlov, i hvilken de kommende Slægter skulle finde deres Friheders Betyggelse, verre beregnet
110 paa at kunne bestaae under Tidernes og Omstændighedernes Foranderlighed. Vare end de oplevede Begivenheder og Erfaringer af den Art, at de gave os de tilstrækkeligste Grunde til at ansee Sverigs Carl, Carl Johan og Oscar for at være vor høieste Tillid værdige: dog skulde vi ikke forglemme, at vi fastsatte en Grundlov, der skal være ved, ogsaa da, naar Konger af modsat Tænkemaade
115 skulle sidde paa Carlers Throne. Vil 13de Carl Norges Held, da maa han tilstaae os, hvad vor Ære og Tryghed fordrer. Og ville vi bestaae for Samtid og Eftertid, da maae vi handle saa, at vi kunne adskilles fra et undertvunget Folk. At Eidsvolds Constitution maa lide mange, tildeels vesentlige Forandringer, nu da Talen er om Forening med et andet Rige, det vil baade Carl og vi kunne indsee.
120 Gjøre vi selv disse Forandringer med Frihed og ikke efter Forskrift, da skal Nationens Ære kunne bestaae med Foreningen; gjøre vi dem med sindig Klogstab og Overlæg, da skal Norges Held kunne forenes med Sverigs, og den 20de October 1814 kunne blive velsignet blandt Norges Fjelde. Bredre ! Nationalære er ikke en tom Indbildning. Den er Frihedens sikkreste Værn mod
125 menneskelig Undertrykkelse og Tyrannie. Dens Tab er Trældommens visse Forbud. Lader os da handle om Norges Sag saaledes, at det kan bestaae med Folkets Hæder og Værdighed, og at vore Efterkommere ikke skulle sukke over os, naar de ved Historiens Lys søge de ærværdige Høie og tause Grave, hvor Norges hederlige Slægter hvile.

130

Kilde

Storthingmanden, Præst Niels Stockfleth Schulz, hans Taler og Vota paa Kongeriget Norges Storthinge i Aarene 1814, 1815, 1818, 1824, 1827 og 1828. Trondhjem 1834, s. 4-12.

URI

135 <https://www.virksommeord.no/tale/norges-gamle-heder-maa-reddes>

140